

*Тригуб О. І.,**старший викладач кафедри англійської мови
Національного університету «Киево-Могилянська академія»*

ЕФЕКТИВНІ СПОСОБИ ПОКРАЩЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ІНОЗЕМНОМУ МОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Анотація. Стаття присвячена аналізу основних перешкод, що виникають під час спілкування іноземною мовою. Важливо усвідомлювати наявність перешкод у спілкуванні іноземною мовою, адже це допомагає ефективніше їх подолати та зробити кроки для поліпшення комунікативних навичок. Необхідно враховувати, що перешкоди у спілкуванні можуть бути різноманітними: від лексичних та граматичних помилок, до культурних та психологічних бар'єрів. Подолання перешкод у спілкуванні іноземною мовою вимагає системного підходу, а це включає регулярну практику, вивчення граматики та лексики, а також взаємодію з носіями мови. Важливо адаптувати стратегії спілкування відповідно до конкретної ситуації та співрозмовника, гнучкість у виборі засобів комунікації допомагає зменшити вплив перешкод. Сприяння оточення, друзів чи викладачів також може бути корисним у подоланні перешкод у спілкуванні іноземною мовою. Важливо приймати помилки як частину навчального процесу та не боятися їх, адже це дає можливість вчитися та удосконалювати набуті навички.

Розуміння та подолання перешкод у спілкуванні іноземною мовою визначають успішність процесу освоєння мови та досягнення високого рівня мовної вправності. Цей аспект відіграє ключову роль у формуванні комунікативної компетентності, оскільки навички спілкування залежать від здатності уникати та вирішувати мовні труднощі. Для досягнення цієї мети необхідно активно використовувати мову у різних ситуаціях та надавати особливу увагу вивченню мовленнєвих стратегій. Усунення перешкод дозволяє покращувати якість взаємодії з носіями мови та підвищує рівень впевненості в спілкуванні. Такий підхід сприяє ефективному навчанню та розвитку мовних навичок, що є важливими у навчанні, професійній діяльності та особистому житті. Таким чином, розбір та подолання мовних бар'єрів стають невід'ємною частиною успішного вивчення та використання іноземної мови.

Ключові слова: мовні навички, мовні компетенції, бар'єри у спілкуванні, бар'єри у спілкуванні іноземною мовою.

Постановка проблеми. Тема бар'єрів у спілкуванні іноземною мовою має велике значення у сучасному світі з причин динамічного розвитку глобалізації, де комунікація між різними культурами та націями стає не лише розповсюдженою, але й важливою для успіху в особистому та професійному житті. Прибирання бар'єрів у спілкуванні допомагає покращити міжкультурне розуміння, запобігти непорозумінням та конфліктам, а також підтримує розвиток освіти та міжнародного співробітництва. Вміння ефективно спілкуватися іноземними мовами стає ключовим фактором у побудові позитивних міжособистісних відносин та досягненні успіху в глобальному суспільстві.

Тому питання подолання бар'єрів у спілкуванні іноземною мовою викликає живий інтерес через свою практичну важливість у сучасному світі. Зростаюча глобалізація спричиняє зростання кількості ситуацій, де потрібно спілкуватися іноземною мовою, а це можуть бути як побутові ситуації, так і професійні або навчальні, де вміння ефективно комунікувати може вплинути на успіх та якість взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасних наукових дослідженнях розглядаються різноманітні аспекти, що стосуються перешкод у спілкуванні іноземною мовою, так вивчення основних чинників, що утруднюють вивчення іноземної мови є у полі зору групи учених Yong Ork, Pisith Chin, Thach Ban, Sereyath Em [1]; розвиток освіти вчителів англійської мови як іноземної вивчають Manal Hamarsha та Aseel Halabi [2]; потенціал міжкультурних комунікацій досліджують Rimalinda Lukitasari, Yulyana Dewi [3] та Eva Fichtnerova, Robert Jeyakumar Nathan [4]; можливості та перешкоди використання цифрових технологій при вивченні іноземної мови присвятили своє дослідження вчені Norica-Felicia Bucur та Oana-Rica Popa [5]; вплив тривожності на успішність при вивченні іноземної мови вивчає Tóth Andrea [6]; дослідженню концепції тривожності при вивченні іноземної мови та її причини досліджують Ziyi Song [7] й Yixn Li [8]; вивченню культурних відмінностей в іншомовній освіті вивчають Yanru Li та Wenyan Han [9]; емпіричне дослідження стратегій міжкультурної комунікації студентів факультетів іноземних мов в університетах представляє Rong Wang [10]; вивчення іноземної мови для розвитку особистого та кар'єрного зростання та її значення для кращих можливостей працевлаштування досліджує Fatima Akther [11].

Мета статті – аналіз основних перешкод, що виникають під час спілкування іноземною мовою.

Виклад основного матеріалу. Спілкування іноземною мовою може бути складним з різних причин. Найбільш поширеними бар'єрами є недостатнє знання мови, культурні відмінності, відсутність впевненості у собі, страх перед розмовою, а також проблеми з вимовою та розумінням. Ці фактори можуть зробити спілкування складним і вимагати багато часу та практики для їх подолання. Тим не менш, з відповідною мотивацією, навчанням і практикою можна подолати ці перешкоди. Так, граматичні правила становлять серйозний виклик для тих, хто вивчає іноземну мову і особливо, якщо вони відрізняються від правил рідної мови. Це може викликати плутанину та навіть розчарування, особливо на початкових етапах вивчення. Однак існують кілька способів подолати ці труднощі. По-перше, систематичне вивчення граматики допомагає краще зрозуміти правила та їх використання, важливо ретельно проаналізувати кожне правило та його винятки, звертаючи увагу на

контекст, в якому воно застосовується. По-друге, практика граматики через використання в усному та писемному спілкуванні є важливим елементом навчання. Чим більше використовується мова у різних ситуаціях, тим краще запам'ятовується правила. Також, корисно у процесі навчання послуговуватися книгами, фільмами та слухати пісні іноземною мовою. Адже вони не лише розширюють словниковий запас, але й допомагають засвоїти граматичні конструкції у контексті. Крім того, порівняння граматичних структур між рідною та іншою мовою може полегшити зрозуміння відмінностей та подібностей між ними. Вивчення порівняльних мовних аспектів розширює свідомість про те, які граматичні особливості є унікальними для кожної мови. З часом і практикою, граматичні труднощі зникнуть та збільшиться впевненість у користуванні іноземною мовою.

Також поширеною проблемою є відчуття відсутності слів для вираження своїх думок та ідей серед тих, хто навчається іноземної мови, особливо це може бути відчутним на початкових етапах, коли словниковий запас ще обмежений. Проте існує кілька способів, які можуть допомогти розширити словниковий запас, перш за все це читання, що є дуже ефективним способом вивчення нових слів і фраз, при цьому важливо вибирати різноманітні тексти, щоб збагатити словниковий запас різноманітними темами та стилями. По-друге, ведення словника або запис нових слів і фраз разом з їх визначеннями може допомогти краще запам'ятовувати їх. Крім того, корисно використовувати нові слова в контексті, можна створювати речення або навіть короткі тексти, використовуючи нові слова, щоб краще їх запам'ятати та зрозуміти їх використання. Також важливо вивчати слова за темами, групування слів за тематикою (наприклад, родина, робота, подорожі) допомагає краще їх запам'ятовувати та поповнювати словниковий запас.

Неправильна вимова може бути серйозною перешкодою у спілкуванні, особливо при спілкуванні іноземною мовою. Це може призвести до непорозумінь, тому важливо активно працювати над вдосконаленням своєї вимови. Слухання носіїв мови і спроби імітувати їх вимову можуть допомогти поліпшити власну вимову, виконання фонетичних вправ, таких як повторення складів або звуків, також може покращити артикуляцію та вимову. Розуміння фонетичних правил мови є важливим кроком у поліпшенні вимови, тому ці знання допоможуть усвідомити та виправити неправильну вимову. Також важливим є отримання відгуку від носіїв мови або викладачів, адже вони зможуть надати конструктивні поради та підказати, як покращать навички вимови.

Багато людей стикаються зі страхом робити помилки під час спілкування іноземною мовою, і в результаті вони можуть уникати практики та втрачати можливості для вдосконалення своїх мовних навичок. Важливо розуміти, що помилки є невід'ємною частиною навчання будь-якої мови, вони є частиною процесу навчання і дають можливість вчитися та вдосконалюватися. Спілкування з іншими людьми є найефективнішим способом вдосконалити свої мовні навички, важливо приймати помилки як частину вивчення і використовувати їх для покращення. Також корисно створювати позитивне мовне середовище, де помилки розглядаються як можливість для вдосконалення, це може бути група для розмовної практики, курси з вивчення мови або онлайн-спільнота за інтересами.

Різниця в культурних звичаях та способах вираження думок може стати причиною непорозумінь або навіть обра-

зливих ситуацій під час міжкультурного спілкування. Кожна культура має свої унікальні традиції, цінності та способи вираження, які можуть суттєво відрізнятися від інших. Наприклад, в одних культурах пряме і безпосереднє вираження думок може розглядатися як прояв щирості та відкритості, тоді як у інших це може трактуватися як неввічливість чи агресія. Також культурні норми стосовно особистого простору, жестів можуть суттєво відрізнятися. Для уникнення непорозумінь важливо знати культурні особливості. Звертання уваги на контекст і культурні нюанси під час спілкування може допомогти уникнути конфліктів та непорозумінь. Крім того, відкритість, толерантність та бажання вивчати та розуміти інші культури є ключовими аспектами успішного міжкультурного спілкування. Також важливо пам'ятати, що несприйняття або неправильне розуміння культурних відмінностей може призвести до образливих ситуацій та порушень взаєморозуміння, важливо бути чутливими до культурних особливостей та проявляти повагу до культурних традицій та цінностей інших людей.

Також варто враховувати, що мовні і культурні нюанси можуть змінюватися в залежності від контексту і ситуації. Тому важливо бути готовими до адаптації та вивчення нового, навіть якщо ви вже маєте досвід у міжкультурному спілкуванні. Важливо встановлювати та підтримувати відкритий діалог з представниками інших культур. Це допомагає збагатити наше розуміння та повагу до різноманітності культурного світу, сприяючи побудові міжнародних відносин на основі взаємоповаги та співробітництва.

Під час спілкування онлайн або телефоном, якість зв'язку може суттєво впливати на розуміння та сприйняття. Низька якість звуку або поганий зв'язок можуть ускладнювати комунікацію та призводити до непорозумінь. Щоб зменшити цей негативний вплив, важливо використовувати якісне обладнання, підтримувати стабільне Інтернет-з'єднання, уважно слухати співрозмовника та запитувати для уточнення, а також встановлювати контекст та уточнювати важливі деталі. Використання альтернативних засобів комунікації, таких як текстові повідомлення, також може бути корисним у випадках, коли якість зв'язку низька. Щоб забезпечити продуктивне спілкування, важливо бути уважними та терплячими, можливо використовувати додаткові засоби комунікації та надавати паузи для розуміння.

Важливим чинником є брак мотивації, що може перешкоджати процесу вивчення мови. Вивчення мови – це складний та тривалий процес, який вимагає значних зусиль та наполегливості, тому якщо відсутній належний стимул, людина може втратити інтерес та мотивацію для продовження навчання. Причини браку мотивації можуть бути різними, вони включають в себе не визначені цілі, відчуття неефективності навчального процесу, страх перед помилками, монотонність навчання та відсутність підтримки зі сторони оточення. Щоб подолати брак мотивації, важливо знайти джерела натхнення та способи підтримки, це може включати встановлення конкретних цілей, пошук стимулюючих методів навчання, взаємодію з мотивованими людьми, зміну методів навчання та прийняття страху перед помилками як нормальної частини процесу навчання. Мотивація грає ключову роль у вивченні мови, і з її належною підтримкою можна подолати будь-які труднощі на шляху до мовної компетентності. Також потрібно зазначити, що брак мотивації може виникати зі стресу або перевантаження. Напри-

клад, якщо людина має інші зобов'язання, такі як робота або сімейні обов'язки, вона може відчувати втому та втрату інтересу у вивченні мови, у таких випадках важливо знайти баланс між різними аспектами життя та знайти способи ефективного використання часу для вивчення мови. Крім того, поганий досвід у минулому може призвести до втрати мотивації, якщо людина раніше намагалася вивчати мову, але не досягла бажаних результатів, вона може втратити віру у свої здібності та навіть у свою здатність до вивчення мови взагалі. У таких випадках важливо переглянути попередні помилки та взяти на увагу отриманий досвід, щоб застосувати новий підхід до вивчення мови. Необхідно також враховувати індивідуальні потреби та інтереси. Вивчення мови стає більш приємним та мотивуючим, якщо воно пов'язане зі захопленнями та інтересами людини, у такому випадку можна навчатися, слухаючи пісні або перекладати тексти улюблених пісень. Такий підхід дозволяє зробити навчання більш захоплюючим. Отже, розв'язання проблеми браку мотивації включає в себе не лише знаходження внутрішніх джерел мотивації, але й урахування зовнішніх чинників, таких як стрес, минулий досвід та індивідуальні інтереси. Зрозуміння та управління цими факторами допоможе зберегти мотивацію та досягти успіху у вивченні мови.

Також важливим чинником є відмінності в розумінні контексту, адже слова та фрази можуть мати різне значення в залежності від контексту, що часто призводить до непорозумінь. Під час комунікації важливо уважно враховувати контекст та використовувати слова так, щоб уникнути неправильного сприйняття або інтерпретації. Відсутність належного розуміння контексту може призвести до неправильної інтерпретації повідомлення та виникнення непорозумінь у спілкуванні. Часто одне й те ж слово може мати різні відтінки значень залежно від ситуації, у якій воно вживається. Також важливо бути уважним до культурних та соціальних відтінків мови, у різних культурах деякі слова чи вирази можуть мати різне значення або вважатися нецензурними, тому важливо враховувати ці нюанси при спілкуванні з представниками інших культур. Ще одним фактором, який може впливати на розуміння слів і фраз, є індивідуальні особливості сприйняття кожною людиною. Так, одна і та ж фраза може викликати різні асоціації або реакції у різних людей. Тому важливо враховувати індивідуальні особливості співрозмовників під час комунікації, щоб забезпечити взаємопорозуміння та уникнути непорозумінь.

Висновки. Розвиток комунікативних навичок у мовному середовищі є важливим завданням, яке потребує системного та цілеспрямованого підходу. Цілком очевидно, що для досягнення успіху у цій сфері потрібно поєднувати різноманітні методи та підходи, залучати різні типи ресурсів та створювати сприятливу для навчання атмосферу. Ефективність підходів до навчання комунікативних навичок може залежати від індивідуальних властивостей кожної людини, тому важливо використовувати різноманітні методи і стратегії, щоб задовольнити потреби всіх учнів. Навчання мови та комунікативних навичок повинно відбуватися у реальних або симульованих ситуаціях, що максимально наближені до реального спілкування. Важливим є використання різноманітних ресурсів, таких як відео, аудіо, підручники, інтерактивні вправи тощо, може сприяти кращому засвоєнню матеріалу та розвитку навичок. Надання зворотного зв'язку на ранніх етапах навчання допомагає правильно розвивати навички та вдосконалювати їх у майбутньому.

Груповою роботою, дискусією та обміном думками сприяють розвитку комунікативних навичок, оскільки вони створюють можливість взаємодії та обміну досвідом. Одержання високого рівня комунікативних навичок є постійним процесом, який вимагає часу, терпіння та регулярного вдосконалення.

Література:

1. Ork Y., Chin P., Ban T., Em S. Factors causing students' challenges in learning English speaking skills: A review. *Cambodian Journal of Educational and Social Sciences (CJESS)*. 2023. Vol. 1. № 1. DOI: 10.13140/RG.2.2.31342.63040 (дата звернення 02.05.2024).
2. Hamarsha M., Halabi A. Advancing English as a Foreign Language Teacher Education in Palestine: A Comprehensive Review of the Literature. *American Academic & Scholarly Research Journal*. 2023. Vol 15, No 4. URL: https://www.researchgate.net/publication/377436150_Advancing_English_as_a_Foreign_Language_Teacher_Education_in_Palestine_A_Comprehensive_Review_of_the_Literature (дата звернення 03.05.2024).
3. Lukitasari R., Dewi Y. Cross-Cultural Communication between Local People and Foreign Tourists in Bongan Tourist Village, Bali, Indonesia. *International Journal of Global Tourism*. 2024. March. 5(1):65-74. DOI: 10.58982/injogt (дата звернення 03.05.2024).
4. Fichtnerova E., Nathan R. The Role of Local Language Mastery for Foreign Talent Management at Higher Education Institutions: Case Study in Czechia. *European Journal of Management*. 2023. Vol. 31(1). DOI: 10.15421/192301 (дата звернення 02.05.2024).
5. Bucur N., Popa O. Digital Competence in Learning English as a Foreign Language-Opportunities and Obstacles. *JCVL*. 2017. Vol 9, No 2. URL: https://www.researchgate.net/publication/320558176_Digital_Competence_in_Learning_English_as_a_Foreign_Language-Opportunities_and_Obstacles (дата звернення 05.05.2024).
6. Andrea T. The effect of anxiety on foreign language academic achievement. *The Hungarian Educational Research Journal*. 2021. Vol. 9. DOI: 10.1556/063.2021.00098 (дата звернення 02.05.2024).
7. Song Z. Foreign Language Anxiety: A Review on Definition, Causes, Effects and Implication to Foreign Language Teaching. *Journal of Education Humanities and Social Sciences*. 2024. March. DOI: 10.54097/4838f411 (дата звернення 03.05.2024).
8. Li Y. A Review of Studies on Foreign Language Anxiety. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*. 2023. 28(1):49-53. DOI: 10.54254/2753-7048/28/20231245 (дата звернення 03.05.2024).
9. Li Y., Han W. Teaching Nonverbal Communication and Cultural Differences in Foreign Language Education. *Scientific and Social Research*. 2024. Vol. 6(2):1-5. DOI: 10.26689/ssr.v6i2.6129 (дата звернення 03.05.2024).
10. Wang R. An Empirical Study on Cross cultural Communication Strategies of Foreign Language Majors in Universities. *International Journal of Education and Humanities*. 2023. 11(2):13-18. DOI: 10.54097/ijeh.v11i2.13522 (дата звернення 02.05.2024).
11. Akther F. English for personal and career development and its importance for better employment opportunities. *Journal of Languages Linguistics and Literary Studies*. 2022. 2(3):95-100. DOI: 10.57040/jlls.v2i3.258. (дата звернення 02.05.2024).

Tryhub O. Effective ways of improving communication skills in a foreign language environment

Summary. The article is devoted to the analysis of the main obstacles that arise during communication in a foreign language. It is important to be aware of the presence of obstacles in communication in a foreign language, because it helps to overcome them more effectively and take steps to improve communication skills. It is necessary to take into account that obstacles in communication can be diverse: from

lexical and grammatical errors to cultural and psychological barriers. Overcoming obstacles in communication in a foreign language requires a systematic approach, which includes regular practice, studying grammar and vocabulary, as well as interacting with native speakers. It is important to adapt communication strategies according to the specific situation and interlocutor, flexibility in the choice of means of communication helps to reduce the impact of obstacles. Support from family, friends or teachers can also be helpful in overcoming barriers to communicating in a foreign language. It is important to accept mistakes as part of the learning process and not to be afraid of them, because it provides an opportunity to learn and improve acquired skills.

Understanding and overcoming obstacles in communication in a foreign language determine the success of the language learning process and the achievement of a high level of language

proficiency. This aspect plays a key role in the formation of communicative competence, since communication skills depend on the ability to avoid and solve language difficulties. To achieve this goal, it is necessary to actively use the language in various situations and pay special attention to the study of speech strategies. Eliminating obstacles allows you to improve the quality of interaction with native speakers and increases the level of confidence in communication. This approach promotes effective learning and development of language skills, which are important in education, professional activity and personal life. Thus, analyzing and overcoming language barriers becomes an integral part of successful learning and use of a foreign language.

Key words: language skills, language competences, barriers in communication, barriers in communication in a foreign language.